

Statens statistiske Bureau.

Kjøbenhavn, den 4de Februar 1899.

I Anledning af Ministeriets ærede Skrivelse af 30te f. M., i hvilken der udbedes Oplysning om det Omfang, hvori de nuværende Mestere i Haandværksfagene kunne antages at have aflagt Svendeprobe, skal jeg tillade mig at hre følgende:

Noget positivt Materiale til Spørgsmaalets Besvarelse foreligger som bekendt ikke. En Art Skøn over Forholdet kan imidlertid opnaas ad indirekte Vej. Ifølge Haandværks- og Industritællingen af 25de Maj 1897 udgjorde nemlig paa nævnte Tid Antallet af Mestere i Danmark i de Fag, i hvilke der toges Svendeprobe, ca. 50,000, hvoraf ca. 23,000 Arbejdsgivere (med Lærlinge eller Svende). Da man nu maa gaa ud fra, at den allerstørste Del af disse Mestere, hvis de overhovedet have gjort Svendeprobe, maa have aflagt denne i Tidsrummet 1860—90, og da Gennemsnitstallet af Svendeprober i anden Halvdel af Tirsnerne, i hvilken Periode Tallet var i Tilvækst og vistnok større end i de foregaaende Decennier, ikke kan sættes højere end gennemsnitlig ca. 1,000 aarlig, saa er det klart, at Antallet af Svendeprober i 1860—90 i alt maa ansættes til betydelig under 30,000. Men ser man hen til, at en stor Del af dette Antal er afgaaet ved Døden, udbandret eller har forladt Professionen inden 1897, og en anden Del er forbleven i Svendestillingen, saa er det saa langt fra, at de 50,000 nuværende Mestere for største Delen kunne have aflagt Svendeprobe, at der endog maa være en ikke ringe Part af de 23,000 Arbejdsgivere, der ere uden Svendeprobe.

Vil man imidlertid til dette Skøn over Nutiden følge et Skøn om Fremtiden, stiller Forholdet sig væsentlig anderledes, særlig naar man kun tager Hensyn til Arbejdsgiverne. Hvad man jo fornemmelig er betænkelig ved under de nu bestaaende Forhold, er, at Arbejdsgivere, der skulle opdrage Lærlinge, selv ere uden faglig Prøve, og Hovedinteressen knytter sig derfor til disse. Naar der i 1897 var 23,000 Arbejdsgivere, og naar man antætter den Alder, i hvilken man bliver Arbejdsgiver, til ca. 30 Aar, vil Antallet af Personer, der aarlig blive Arbejdsgivere i Haandværksfagene, kunne anslaaes til ca. 850. Dette Tal vil ikke forandres væsentlig, om man vælger et Aldersaar noget før eller noget efter det 30te, og i hvert Fald er de 850 et Maksimumstal. Tænte vi os nu, at dette Tal forøges i samme Forhold som Folkemængden — og en større Forøgelse af Haandværksmestrenes Antal kan der ikke vel være Tale om — saa vil der om en halv Snes Aar blive aarlig ca. 900 ny Arbejdsgivere. I 1897 var imidlertid Antallet af dem, der aflagde Svendeprobe, over 2,000 (nemlig 1,589 for de officielle Kommissioner og mindst 453 for Lav og andre faglige Mesterorganisationer), og dette Tal vil om en halv Snes Aar, naar Alderen til at blive Mester er naaet, ved Dødsfald m. m. være gaaet ned til ca. 1,800. Til den Tid have vi altsaa 1,800 Personer, der have taget Svendeprobe, og hvis den ene Halvdel af disse i Mellemtiden har forladt Professionen eller er forblevet Svende eller er blevet Mestere, men ikke Arbejdsgivere, saa vil jo den anden Halvdel være tilstrækkelig til Forsyning af det hele Antal ny Arbejdsgivere. Gaar man dernæst ud over en Fremtid af en halv Snes Aar, er der Sandsynlighed for, at der ved 30 Aars Alderen vil forefindes et stedse større Antal Personer, der have aflagt Svendeprobe, og dermed et stedse ringere Antal ny Arbejdsgivere uden Svendeprobe. Selve Antallet af Svendeprober er nemlig Aar for Aar i betydelig Tilvækst. Det nævnedes nylig, at der i 1897 foruden mindst 453 Prøver for Lav m. v. var aflagt 1,589 Prøver for de officielle Kommissioner; til sidstnævnte Tal svarede i 1894 1,130, i 1891 968, i 1888 966 og i 1885 753. Tallet er altsaa i 12 Aar mere end fordoblet.

Til Indenrigsministeriet.